CONSEIL DE L'EUROPE

COUNCIL OF EUROPE

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

SECŢIUNEA A PATRA

CAUZA LEVINŢA c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 17332/03)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

16 decembrie 2008

DEFINITIVĂ

16/03/2009

Această hotărâre poate fi subiect al revizuirii editoriale.

În cauza Levinţa c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secţiunea a Patra), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Nicolas Bratza, *Preşedinte,*
Lech Garlicki,
Giovanni Bonello,
Ljiljana Mijović,
David Thór Björgvinsson,
Ledi Bianku,
Mihai Poalelungi, *judecători,*
şi Lawrence Early, *Grefier al Secţiunii,*

Deliberând la 25 noiembrie 2008 în şedinţă închisă,

Pronunţă următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 17332/03) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenţiei pentru Apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăţilor Fundamentale („Convenţia”), de către doi cetăţeni ai Republicii Moldova, dl Vitalie Levinţa şi dl Pavel Levinţa („reclamanţii”), la 12 aprilie 2003.

2. Reclamanţii, cărora li s-a acordat asistenţă judiciară, au fost reprezentaţi de către dl T. Ungureanu, avocat din Chişinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl V. Grosu.

3. Reclamanţii au pretins, în special, că ei au fost maltrataţi pentru a fi forţaţi să-şi recunoască vinovăţia şi că, ulterior, nu le-a fost acordată asistenţă medicală suficientă; că plângerile lor cu privire la maltratare nu au fost investigate în mod corespunzător; că ei au fost condamnaţi, în mod arbitrar, în baza declaraţiilor lor auto-incriminatorii, date ca urmare a maltratării; că drepturile apărării nu au fost respectate; şi că ei nu au avut la dispoziţia lor recursuri efective în ceea ce priveşte plângerile lor cu privire la maltratare.

4. Cererea a fost repartizată Secţiunii a Patra a Curţii (articolul 52 § 1 al Regulamentului Curţii). La 17 octombrie 2006, o Cameră din cadrul acelei Secţiuni a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenţiei, ea a decis ca fondul cererii să fie examinat concomitent cu admisibilitatea acesteia.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANŢELE CAUZEI

5. Dl Vitalie Levinţa („primul reclamant”) s-a născut în anul 1971, iar dl Pavel Levinţa („al doilea reclamant”) s-a născut în anul 1974. Ei locuiesc în Cahul.

6. Faptele cauzei, aşa cum au fost prezentate de părţi, pot fi rezumate în felul următor.

1. Reţinerea şi pretinsa maltratare a reclamanţilor

7. La 30 octombrie 2000, reclamanţii, care sunt fraţi, au fost reţinuţi în Rusia de către poliţia locală, ca urmare a unei cereri din partea autorităţilor Republicii Moldova. Ei erau bănuiţi de apartenenţa la o organizaţie criminală şi de omorul sau de tentativa de omor al mai multor persoane în Republica Moldova (a se vedea, pentru mai multe detalii în ceea ce priveşte celelalte persoane acuzate de apartenenţa la acelaşi grup criminal, *Popovici v. Moldova*, nr. 289/04 şi 41194/04, 27 noiembrie 2007). Toate celelalte cinci persoane judecate împreună cu reclamanţii au făcut declaraţii auto-incriminatorii în timpul urmăririi penale şi şi-au recunoscut pe deplin vinovăţia lor în comiterea crimelor de care au fost acuzate. Toţi (cu o singură excepţie, un fost poliţist) şi-au retras acele declaraţii la o etapă ulterioară a procesului, pretinzând că ei au fost torturaţi pentru a da acele declaraţii.

8. La 31 octombrie 2000, reclamanţii au fost examinaţi de către un medic, care a constatat că ei aveau vânătăi în jurul ochilor, primul reclamant avea o vânătaie pe genunchi, al doilea reclamant avea o pată roşie pe piept şi ambii reclamanţi aveau urme lăsate de cătuşe la încheieturile lor. Reclamanţii au declarat că aceste răni le-au fost cauzate în perioada reţinerii.

9. La 3 noiembrie 2000, ei au fost predaţi poliţiei moldoveneşti şi au fost aduşi cu aeronava în Republica Moldova, unde au fost deţinuţi în Comisariatul General de Poliţie al municipiului Chişinău începând cu aproximativ ora 15:00. Potrivit unui document semnat de către autorităţile ruse şi cele moldoveneşti, atât reclamanţii, cât şi autorităţile moldoveneşti nu au înaintat plângeri şi nu au invocat vreo chestiune.

10. Potrivit reclamanţilor, ei au fost maltrataţi pe parcursul după-amiezii zilei de 3 noiembrie 2000 şi în noaptea de 3 spre 4 noiembrie de către dl V. Ivarlac, anchetatorul penal din cadrul Direcţiei Procuraturii Generale responsabilă pentru investigarea cauzelor excepţionale şi de către poliţiştii G. Stavila, V. Gusev, V. Ciobănaş şi V. Railean de la Comisariatul General de Poliţie al municipiului Chişinău. Poliţiştii le-au pus măşti antigaz şi i-au ţinut suspendaţi timp de câteva ore de o bară de metal cu mâinile legate la spate (o metodă cunoscută ca „rândunica” (*ласточка*), care este într-o oarecare măsură similară cu „spânzurătoarea palestiniană”). În timp ce se aflau în acea

poziţie, reclamanţii erau loviţi pe corpurile lor şi la tâlpile picioarelor lor cu bastoane din cauciuc, iar în jurul gâtului le-au fost atârnate greutăţi. Din când în când, scurgerea de aer prin masca de gaz le era oprită până când leşinau.

11. La 4 noiembrie 2000, la aproximativ ora 15:30, a fost chemată o ambulanţă pentru acordarea ajutorului medical de urgenţă primului reclamant. Medicii au găsit vânătăi pe faţa şi pe capul lui şi l-au diagnosticat ca suferind de contuzia ţesuturilor moi de pe faţă, de o traumă cerebrală şi de o posibilă encefalopatie post-traumatică (de gradul doi). De asemenea, ei au notat că, „deoarece el este foarte periculos, poliţia nu a autorizat internarea [reclamantului] în spital”.

12. Reclamanţii au cerut să se întâlnească cu un avocat. La 4 noiembrie 2000, aproximativ la ora 15:30, reclamanţilor li s-a permis o întrevedere de scurtă durată cu avocaţii lor, în prezenţa anchetatorului şi a poliţiştilor, prezenţa cărora a exclus, în mod efectiv, posibilitatea acordării consultanţei juridice corespunzătoare. Observând semne ale maltratării şi vorbind cu clienţii lor în prezenţa anchetatorului, avocaţii au cerut examinarea medicală a clienţilor lor.

13. Examinările medicale ale ambilor reclamanţi s-au făcut în aceeaşi zi, la cererea avocaţilor lor, în prezenţa anchetatorilor. Expertul medical a constatat că primul reclamant avea vânătăi la ochi şi la gât, iritaţii circulare la încheieturi, trei vânătăi ovale pe o mână şi leziuni pe tălpile ambelor picioare. C răspuns la o întrebare concretă, expertul a declarat că leziunile au fost cauzate cu patru până la şase zile mai devreme şi au putut fi cauzate la 31 octombrie 2000. După ce a semnat şi a ştampilat raportul, expertul a adăugat o notă, potrivit căreia leziunile primului reclamant erau considerate „vătămări corporale uşoare”. În cazul celui de-al doilea reclamant, expertul a găsit vânătăi pe faţă, piept, coaste, tălpile picioarelor, iritaţii circulare la încheieturi şi două vânătăi ovale acoperite cu coajă pe mână. Expertul a mai notat că leziunile au putut fi cauzate la 31 octombrie 2000 şi erau considerate vătămări uşoare.

14. Potrivit reclamanţilor, mai multe leziuni constatate de către expert nu au fost menţionate în raportul medical întocmit în Rusia la 31 octombrie 2000, înainte de transferul reclamanţilor în Moldova.

2. Pretinsele încălcări ale drepturilor apărării

15. În timpul interogării lor la 4 noiembrie 2000, ambii reclamanţi au negat implicarea în vreo infracţiune. Deşi avocaţii lor au obţinut permisiunea de a avea întrevederi cu clienţii lor începând cu 4 noiembrie 2000 de la V. Maiduc, vicecomisar al Comisariatului General de Poliţie al municipiului Chişinău, autorizaţia nu a fost semnată până la 8 noiembrie 2000, iar autorităţile au refuzat să le permită reclamanţilor să se întâlnească cu avocaţii lor înainte de acea dată. Dl Maiduc era deseori indisponibil, însă, după cum se pretindea, era singura persoană care putea să autorizeze o întâlnire dintre avocaţi şi reclamanţi. Drept urmare, avocaţii nu au putut avea întrevederi cu

clienţii lor timp de patru zile pentru a le acorda consultanţă juridică corespunzătoare (a se vedea paragraful 12 de mai sus).

16. La 6 noiembrie 2000, o instanţă de judecată a dispus arestarea preventivă a reclamanţilor pe un termen de 30 de zile. În timpul acelei şedinţe de judecată, ambii reclamanţi au negat că au comis vreo infracţiune. În aceeaşi zi, adjunctul Procurorului General a respins recuzarea anchetatorului făcută de către avocatul primului reclamant, constatând că anchetatorul i-a acordat avocatului permisiunea corespunzătoare de a se întâlni cu clientul său şi a permis ca reclamantul să fie examinat de către echipa medicală de urgenţă şi că nu a fost cerut şi nici nu a fost necesar un translator.

17. Reclamanţii au susţinut că, deoarece nu au mai putut rezista maltratării, ei au semnat la 7 şi 8 noiembrie 2000 declaraţii prin care îşi recunoşteau vinovăţia. Abia atunci lo li s-a permis din nou să aibă întrevederi cu avocaţii lor la 8 noiembrie 2000.

18. Potrivit primului reclamant, în timpul întrevederii din 8 noiembrie 2000, el nu a putut vorbi confidenţial cu avocatul său, însă a fost imediat interogat în prezenţa acestuia şi în prezenţa atât a anchetatorului, cât şi a unui poliţist de la Comisariatul General de Poliţie al municipiului Chişinău. Poliţistul care a fost prezent în cameră nu a fost menţionat iniţial în procesul verbal de interogare. Guvernul a contestat aceste circumstanţe, susţinând faptul că confidenţialitatea întrevederilor a fost respectată. Procesul-verbal al interogării primului reclamant la 8 noiembrie 2000 a inclus o declaraţie a avocatului potrivit căreia cererea reclamantului de a avea o discuţie confidenţială cu avocatul său înainte de interogare a fost refuzată şi că un „colaborator operativ”, care nu era anchetator, a fost prezent. Prezenţa acestuia, în opinia avocatului, a avut scopul de a supune reclamantul unei presiuni psihologice.

19. La 13 noiembrie 2000, invocând articolele 3, 5 şi 6 ale Convenţiei, avocatul primului reclamant s-a plâns Procuraturii Generale susţinând că clientul său a fost maltratat pentru a obţine de la el recunoaşterea vinovăţiei sale şi că drepturile apărării erau încălcate grav prin refuzul de a i se permite să se întâlnească cu clientul său. El a pretins că anchetatorul V. Ivarlac i-ar fi spus că el va putea să se întâlnească cu clientul său doar după prima interogare. Avocatul a mai adăugat că, în timpul interogării din 8 noiembrie 2000, clientul său i-a şoptit şi i-a indicat, folosind semne, că el a fost din nou maltratat şi a privit în direcţia unui poliţist (dl Lungu), care era prezent în timpul interogării. El a contestat participarea în procesul interogării a poliţistului, deoarece aceasta era doar prerogativa anchetatorului.

20. Avocatul a sugerat că poliţistul era acolo pentru a-l maltrata pe clientul său şi pentru a exercita presiune psihologică asupra acestuia. După ce a notat prezenţa poliţistului în procesul-verbal de interogare, anchetatorul a scris o notă în care a susţinut că poliţistul a fost inclus în grupul de anchetă şi că, prin urmare, putea să-l interogheze pe reclamant. Avocatul a susţinut că, la începutul investigaţiei, lui nu i s-a dat o listă a tuturor persoanelor incluse în

grupul de anchetă, după cum era prevăzut în articolul 110 al Codului de procedură penală (a se vedea paragraful 58 de mai jos).

21. Avocatul a mai pretins că el a fost personal ameninţat (în sensul că împotriva lui va fi fabricat un dosar penal şi că el va fi arestat) ca urmare a recuzării de către el a anchetatorului şi a comentariilor lui cu privire la diferite iregularităţi de procedură. Anchetatorul Ivarlac şi poliţistul Lungu au strigat la el şi l-au ameninţat în prezenţa clientului său. Văzând cum este tratat avocatul său, primului reclamant îi era şi mai mult teamă şi i-a cerut avocatului să nu se mai certe, deoarece, în consecinţă, el va fi din nou maltratat.

22. Anchetatorul a declarat că primul reclamant a semnat recunoaşterea vinovăţiei la 7 noiembrie 2000, însă a refuzat să o arate avocatului său. Cererea clientului său de a vorbi confidenţial cu avocatul său a fost imediat respinsă.

23. O plângere similară în numele celui de-al doilea reclamant a fost adresată la 16 noiembrie 2000 Procuraturii municipiului Chişinău. La 30 noiembrie 2000, procurorul V. Pitel a cerut comisarului Comisariatului General de Poliţie al municipiului Chişinău să permită accesul avocaţilor la reclamanţi. La 15 decembrie 2000, el l-a informat pe unul din avocaţi că „anumite plângeri” au fost constatate ca fiind parţial întemeiate şi constituiau temeiuri pentru adresarea către Comisariatul General de Poliţie al municipiului Chişinău, Ministerul de Interne şi Ministerul Justiţiei.

24. La 11 decembrie 2000, şeful Direcţiei investigaţii a Procuraturii Generale, dl Ş. Ştogrea, a răspuns la scrisoarea avocatului primului reclamant din 13 noiembrie 2000, că nu a fost stabilită vreo încălcare a procedurii şi că primul reclamant nu a adresat personal vreo plângere. El nu a anexat o copie a deciziei, după cum era cerut de articolul 93 al Codului de Procedură Penală (a se vedea paragraful 58 de mai jos).

25. La 12 decembrie 2000, avocatul primului reclamant s-a plâns Procuraturii municipiului Chişinău, susţinând că începând cu 4 noiembrie 2000 clientul său era deţinut în celulele din Comisariatul General de Poliţie al municipiului Chişinău, şi nu într-un izolator de anchetă al Ministerului Justiţiei, după cum era prevăzut de articolul 380 al CPP (a se vedea paragraful 58 de mai jos). În scrisorile ulterioare din 15 şi 20 decembrie 2000, avocaţii reclamanţilor au cerut transferul clienţilor lor în izolatorul de anchetă al Ministerului Justiţiei din Chişinău (cunoscut de asemenea ca „închisoarea nr. 3”). Ei au făcut referire la lipsa facilităţilor necesare pentru întrevederi cu clienţii lor în celulele din Comisariatul General de Poliţie al municipiului Chişinău şi la starea medicală a reclamanţilor, care nu puteau fi trataţi în acel loc de detenţie. Ei au declarat că, potrivit regulilor, detenţia unei persoane în celulele din Comisariatul General de Poliţie al municipiului Chişinău nu putea dura mai mult de 10 zile. La 15 martie 2001, avocaţii au fost informaţi că clienţii lor vor fi în scurt timp transferaţi în închisoarea nr. 3.

26. La 14 noiembrie 2000, judecătorul V. Potlog de la Tribunalul municipiului Chişinău l-a informat pe comisarul Comisariatului General de Poliţie al municipiului Chişinău că în timpul examinării recursului primului reclamant împotriva încheierii judecătoreşti din 20 aprilie 2000 cu privire la aplicarea arestării preventive, instanţa a constatat că dreptul primului reclamant de a se întâlni cu avocatul său a fost încălcat de către colaboratorii Comisariatului General de Poliţie al municipiului Chişinău. El a cerut comisarului să ia măsuri pentru a preveni un comportament similar în viitor.

3. Pretinsa maltratare ulterioară

27. La 20 decembrie 2000, cel de-al doilea reclamant i-a cerut Procurorului General ca mâna sa să fie examinată de către un medic, deoarece, după cum pretindea el, acesta nu putea nici măcar să o mişte ca urmare a maltratării de către poliţie la 4 noiembrie 2000. El nu a primit niciodată un răspuns. La 22 martie 2001, avocatul său i-a cerut Procurorului General să răspundă la cererea clientului său din 20 decembrie 2000. Printr-o scrisoare din 4 aprilie 2001, el a fost informat că clientului său i-a fost trimis un răspuns la 29 decembrie 2000 în care acestuia i s-a explicat că orice plângeri trebuiau adresate direct instanţei de judecată unde a fost trimisă cauza spre judecare. Suplimentar, a avut loc o examinare medicală a celui de-al doilea reclamant. Ca răspuns, avocatul a cerut confirmarea de la instanţa unde a fost transmisă plângerea clientului său şi numărul de ieşire al scrisorii care i-a fost adresată acestuia, deoarece acesta nu a primit vreo scrisoare datată din 29 decembrie 2000. Suplimentar, ca urmare a plângerii din 20 decembrie 2000, nu a fost efectuată vreo examinare medicală a clientului său. Avocatul a considerat inadecvat un răspuns ulterior al Procurorului General datat din 12 mai 2001 şi a cerut răspunsuri detaliate la întrebările sale. Nu este clar dacă el a primit un răspuns.

28. În timpul examinării cauzei de către Curtea de Apel în anul 2001, reclamanţii s-au plâns, de asemenea, de faptul că au fost maltrataţi. Instanţa de judecată a trimis plângerea lor Procuraturii Generale. Se pare că în baza acelei plângeri nu a fost întreprinsă vreo acţiune.

29. În luna ianuarie 2003, reclamanţii au informat administraţia închisorii nr. 29/13 din Chişinău despre teama lor de represalii din partea unui grup de deţinuţi din acea închisoare. Reclamanţii au cerut să fie transferaţi în închisoarea 29/4. Ei au fost transferaţi în acea închisoare la 12 ianuarie 2003 şi nu au informat administraţia despre vreo ameninţare primită şi nici nu au alertat într-un alt mod autorităţile despre vreun pericol pentru vieţile sau sănătatea lor în acea închisoare. La 19 aprilie 2003, reclamanţii au fost bătuţi cu brutalitate de către alţi deţinuţi din brigada lor. Ei au pretins că, din motive dubioase, personalul care asigura securitatea a lipsit de la posturi şi, astfel, nu a intervenit şi că porţile din metal care separau blocul lor de alte blocuri au fost lăsate descuiate cu încălcarea regulilor. Potrivit câtorva rapoarte prezentate de către Guvern, în timpul lor liber deţinuţii puteau fie să rămână

în celulele lor, fie să viziteze zonele comune din încăperile brigăzii lor. Prin urmare, între deţinuţii din acelaşi grup nu existau porţi din metal sau alte bariere şi că nu putea avea loc „intrarea forţată" în celula reclamanţilor. Reclamanţii au declarat că ei înşişi şi-au cauzat leziunile în timp ce practicau artele marţiale şi au refuzat să facă vreo declaraţie în scris.

30. Ambii reclamanţi au fost duşi la spital, iar ulterior au fost transferaţi în închisoarea nr. 29/15. Potrivit Guvernului, administraţia închisorii le-a oferit reclamanţilor opţiunea de a cere să fie deţinuţi în încăperi separate de ceilalţi deţinuţi, pentru a-i proteja de posibile atacuri viitoare, însă ei au refuzat. Ei au fost plasaţi într-o celulă de securitate sporită, însă erau liberi să viziteze zonele comune. După cum se pretinde, la 6 septembrie 2003, ei s-au dus la o întâlnire organizată de un alt deţinut într-o zonă comună. Întâlnirea s-a sfârşit cu o bătaie, în urma căreia reclamanţii au fost din nou bătuţi cu brutalitate de către alţi deţinuţi. Reclamanţii au pretins că, în timpul evenimentului, personalul care asigura securitatea a dispărut timp de aproape 30 de minute. Ei au fost duşi din nou la spital cu leziuni grave, iar ulterior au fost transferaţi într-o altă închisoare. Potrivit reclamanţilor, nu a fost făcută o investigaţie serioasă cu privire la aceste două atacuri şi niciun atacator nu a fost identificat şi pedepsit. Potrivit Guvernului, trei organizatori ai întâlnirii au fost identificaţi şi a fost pornită o urmărire penală cu privire la evenimentul respectiv. Reclamanţii nu s-au plâns niciodată cu privire la vreunul din atacuri şi au refuzat să facă declaraţii către administraţie împotriva deţinuţilor care i-au atacat. Diferitele investigaţii pornite cu privire la evenimentele din lunile aprilie şi septembrie 2003 s-au sfârşit la 12 mai, 15 octombrie şi, respectiv, 10 decembrie 2003, constatând că reclamanţii au refuzat să beneficieze de măsurile adiţionale de protecţie care le-au fost oferite de către administraţia închisorii, temându-se că astfel de măsuri vor ştirbi din reputaţia lor în lumea interlopă. Administraţia celor două închisori în care au avut loc atacurile a luat măsuri pentru a spori securitatea şi a minimiza riscul unor acţiuni similare în viitor.

31. Într-o scrisoare adresată Curţii la 28 februarie 2006, primul reclamant s-a plâns că el nu a primit tratamentul medical specializat de care avea nevoie, din cauza lipsei echipamentului medical necesar. De asemenea, el a pretins că transferul lui la 10 martie 2004 în închisoarea nr. 5 din Cahul a fost prematur, deoarece el încă nu se recuperase după ultimul atac împotriva lui.

4. Constatările Curţii de Apel din 16 aprilie 2002

32. La 16 aprilie 2002, Curtea de Apel, în calitate de primă instanţă, i-a găsit vinovaţi pe toţi cei şapte inculpaţi. Fiecare reclamant a fost condamnat la douăzeci de ani de închisoare.

33. Instanţa a constatat că fiecare reclamant a fost implicat în şapte diferite infracţiuni (omor şi tentativă de omor), de obicei ajutându-i pe alţii să comită infracţiunile (conducând maşinile cu care persoanele fugeau de la locul crimelor, asigurând aprovizionarea cu arme şi uniforme etc.). Fiecare

reclamant era membru al organizaţiei criminale şi era vinovat de păstrarea ilegală a armelor.

34. Probele pe care instanţa şi-a bazat hotărârea sa au fost, în fiecare caz, declaraţiile celor şapte co-acuzaţi, declaraţiile victimelor care au supravieţuit sau ale rudelor acestora, declaraţiile martorilor şi rapoartele de expertiză.

35. În opinia instanţei, declaraţiile co-acuzaţilor erau consistente şi faptul că toţi aceştia şi-au retras ulterior declaraţiile, pretinzând că ele au fost obţinute prin maltratare, a fost de fapt o încercare de a evita responsabilitatea. Instanţa a subliniat datele la care fiecare acuzat şi-a recunoscut vinovăţia în prezenţa avocaţilor lor; unele din declaraţiile de recunoaştere a vinovăţiei au fost înregistrate video. Acest lucru a exclus orice posibilitate ca declaraţiile să fi fost făcute ca rezultat al maltratării, dat fiind şi faptul că nu au fost aduse probe cu privire la maltratare. Instanţa a făcut referire la un raport medical din 9 aprilie 2000 (înainte de reţinerea reclamanţilor şi întocmit aparent în privinţa unora din ceilalţi acuzaţi) în care nu au fost constatate semne ale maltratării.

36. Victimele care au supravieţuit şi rudele acestora, precum şi martorii au depus mărturii cu privire la modul în care au fost comise infracţiunile; au descris faptul că ar fi vândut maşini unor „persoane necunoscute” sau că ar fi văzut persoane necunoscute savârşind infracţiunile. Nicio persoană nu a declarat că l-ar fi văzut pe vreunul din co-acuzaţi la locul infracţiunilor.

37. Rapoartele de expertiză au stabilit modul în care au fost săvârşite infracţiunile şi tipurile de arme care au fost folosite.

38. În tentativa de a-l omorî pe dl Durnopian şi pe alte persoane, a fost folosită o armă care a fost ulterior găsită în timpul unei percheziţii care a avut loc la 24 martie 2000 într-un apartament închiriat de al doilea reclamant. În acel apartament au fost găsite şi alte arme inclusiv muniţie pentru pistol automat care era identică cu nişte cartuşe găsite la locul omorului dlui Rotari şi dlui Gancu.

39. Suplimentar, un operator de telefonie mobilă a prezentat o listă a tuturor apelurilor de intrare şi de ieşire făcute de la un telefon care aparţinea primului reclamant (care, după cum a susţinut instanţa de judecată fără a da alte detalii, a fost folosit şi de al doilea reclamant). În timpul pregătirii omorului dlui Grişcenco la 10 februarie 2000, acest telefon a fost folosit frecvent pentru a-i contacta pe câţiva din co-acuzaţi.

40. Doi martori au confirmat că persoane necunoscute au venit la ei în urmă cu cinci sau şase ani şi au cumpărat cinci seturi de uniforme de culoare închisă. Acestea au fost ulterior folosite în timpul omorului dlui Grişcenco.

5. Recursul reclamanţilor

41. În recursul lor împotriva hotărârii Curţii de Apel, reclamanţii au susţinut următoarele.

42. O.S., unul din pretinşii organizatori ai majorităţii infracţiunilor atribuite organizaţiei criminale membri ai căreia erau, după cum se pretinde,

reclamanţii, a declarat în instanţă că el a comis unele din infracţiunile de care a fost învinuit, însă că reclamanţii nu au participat la niciuna din acele infracţiuni. El a pretins că el a fost forţat să facă declaraţii împotriva reclamanţilor ca rezultat al maltratării. Potrivit reclamanţilor, chiar şi declaraţiile făcute de către O.S. în timpul investigaţiei erau contradictorii, deoarece el a pretins că l-ar fi văzut pe unul din reclamanţi în două locuri diferite în acelaşi timp. În declaraţia sa, un alt co-acuzat (S.) a declarat că el nu era sigur dacă l-a văzut pe cel de-al doilea reclamant în maşina cu care au fugit de la locul infracţiunii, iar mai apoi a răspuns la o întrebare directă a avocatului că el nu l-a văzut pe al doilea reclamant la locul infracţiunii. Totuşi, instanţa de judecată a declarat, pur şi simplu, că S. a confirmat participarea celui de-al doilea reclamant la săvârşirea infracţiunii.

43. În pofida declaraţiei instanţei de judecată că nu existau probe cu privire la maltratare, instanţei i-au fost prezentate probe substanţiale sub formă de rapoarte medicale şi plângeri care confirmau maltratarea.

44. Instanţa de judecată nu a atras atenţia asupra plângerilor cu privire la încălcarea drepturilor apărării, mai ales la lipsa accesului avocaţilor lor în timpul perioadei în care reclamanţii au fost maltrataţi.

45. La 17 septembrie 2001, procurorul a declarat că toate învinuirile împotriva reclamanţilor au fost retrase din cauza lipsei probelor cu privire la vinovăţia lor. Totuşi, la 21 septembrie 2001, el şi-a schimbat radical poziţia sa şi i-a cerut instanţei să constate vinovăţia acestora, deşi la dosar nu au fost adăugate probe noi. Acest comportament contradictoriu a confirmat, în opinia reclamanţilor, faptul că acuzarea însăşi nu era convinsă de implicarea lor.

46. La 24 septembrie 2001, procurorul a cerut şi a obţinut suspendarea procesului şi redeschiderea investigaţiei, după ce i-a arătat judecătorului o scrisoare de la Procurorul General. În pofida cererilor lor, atât co-acuzaţilor, cât şi avocaţilor acestora nu li s-a arătat conţinutul acelei scrisori.

47. În timpul şedinţelor de judecată, trei co-acuzaţi au declarat că reclamanţii nu aveau nicio legătură cu infracţiunile şi că ei au dat declaraţiile lor ca rezultat al maltratării.

48. În adresarea lor către Curtea Supremă de Justiţie, reclamanţii au adăugat că niciunul din ei nu a fost informat cu privire la dreptul său de a nu face declaraţii care să-l incrimineze pe celălalt, deoarece legea le acorda dreptul de a nu depune mărturii împotriva rudelor apropiate.

49. În timpul reconstituirii faptelor, poliţiştii au comis încălcări grave de procedură, după cum se putea conchide clar din înregistrarea video a acelui eveniment: aceştia au adresat întrebări sugestive şi chiar au dat propriile lor răspunsuri la ele şi i-au arătat acuzatului unde să se ducă, unde să se oprească etc. Al doilea reclamant nu a fost implicat în vreo reconstituire a faptelor.

50. Două învinuri împotriva reclamanţilor (înţelegerea de a comite omorul şi omorul dlui Grişcenco) nu le-au fost aduse acestora până la 25 decembrie 2001, în timpul şedinţei de judecată, şi acele învinuiri s-au bazat doar pe declaraţiile făcute de către unul din co-acuzaţi la 19 decembrie 2001. Totuşi,

autorul acestor declaraţii a susţinut că el a refuzat să coopereze la pregătirea infracţiunii şi că el nu ştia despre nici un fel de acţiuni sau planuri concrete ale reclamanţilor de a comite omorul.

51. Suplimentar, deşi acuzarea a pretins că cel de-al doilea reclamant a închiriat apartamentul de la O.I., după ce a văzut anunţul acesteia în ziarul M., un astfel de anunţ nu a apărut în acel ziar, iar O.I. a declarat în instanţă că ea nu a plasat un astfel de anunţ. Ea a declarat că îl cunoştea pe cel de-al doilea reclamant şi că i-a permis acestuia să folosească apartamentul ei în anul 1999. La începutul anului 2000, ea a fost de acord ca cel de-al doilea reclamant să-i dea cheile de la apartament lui O. Ulterior, reclamanţii au plecat în Rusia. În timpul investigaţiei, ea a trebuit să dea declaraţii false, fiind presată de anchetatori. Reclamantul a susţinut că el nu putea fi responsabil pentru ce s-a întâmplat în apartament după ce el a transmis cheia şi a plecat în Rusia.

52. Primul reclamant a făcut cinci declaraţii auto-incriminatorii, trei din acestea erau datate din 7 noiembrie 2000. Celelalte două nu au fost datate şi nici nu au fost înregistrate în mod corespunzător ca probe, cu toate acestea, ele au făcut parte din probele pe care instanţa de judecată şi-a bazat hotărârea sa.

53. Înregistrarea video a reconstituirii faptelor cu unul din co-acuzaţi (L.) l-a arătat, în mod clar, pe unul din poliţişti purtând ochelari de soare, care mai târziu erau purtaţi de L. În instanţă, L. a declarat că el a fost maltratat în maşina poliţiei pentru a depune mărturii după cum a fost instruit. Atunci i s-a spus ce să spună şi cum să procedeze şi a fost obligat să poarte ochelari pentru a deghiza semnele maltratării. El a declarat în instanţa de judecată că el nu-i cunoştea pe reclamanţi şi că poliţia şi anchetatorii i-au arătat pozele acestora.

54. Atunci când au reiterat diferitele încălcări ale drepturilor lor şi faptul că au fost maltrataţi, reclamanţii au invocat Constituţia şi Convenţia. Ei au susţinut că toate plângerile lor au fost examinate superficial şi că toate probele împotriva lor au fost obţinute prin mijloace violente şi ilegale.

6. Constatările Curţii Supreme de Justiţie din 22 octombrie 2002

55. Curtea Supremă de Justiţie a reexaminat constatările Curţii de Apel şi a constatat că acea instanţă a adoptat o hotărâre legală. În special, ea a constatat că instanţa ierarhic inferioară nu şi-a bazat hotărârea sa doar pe declaraţiile co-acuzaţilor, dar şi pe alte probe, deşi recunoaşterile vinovăţiei au stat la baza condamnărilor reclamanţilor.

56. Instanţa de judecată a citat părţile relevante ale declaraţiilor făcute de către co-acuzaţi, inclusiv reclamanţii, şi a subliniat că în fiecare caz declaraţiile au fost făcute în prezenţa avocaţilor şi au fost deseori înregistrate video; în acele înregistrări video nu au fost depistate semne ale maltratării sau influenţei necorespunzătoare. Instanţa a notat că primul reclamant a făcut declaraţii în timpul interogatoriului din 7 noiembrie 2000 şi că cel de-al doilea

reclamant a făcut declaraţii în timpul interogatoriilor din 16 noiembrie şi 1 decembrie 2000.

57. De asemenea, instanţa a constatat că „nu este adevărat faptul că declaraţiile au fost făcute sub influenţa metodelor ilegale folosite de poliţie. În timpul şedinţelor de judecată, instanţa a verificat aceste argumente şi ele nu au fost confirmate”.

Curtea Supremă de Justiţie a respins recursul reclamanţilor.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

58. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală, în vigoare în acea perioadă, sunt următoarele:

Articolul 55

„... Probele obţinute cu încălcarea prevederilor prezentului Cod sau neexaminate în modul cuvenit în şedinţă judiciară nu pot constitui temeiul sentinţei sau al altor hotărîri judecătoreşti şi documente procesuale.”

Articolul 62

„... Primul interogatoriu al bănuitului reţinut sau arestat este efectuat numai în prezenţa unui apărător, ales [de bănuit] sau numit din oficiu.”

Articolul 90

„Temeiurile pornirii procesului penal sînt:

(1) Declaraţii sau scrisori emanate de la cetăţeni; …

… (6) descoperirea nemijlocită de către organul de cercetare penală; de către anchetatorul penal, procuror, judecător sau instanţa de judecată a elementelor unei infracţiuni.

Procesul poate fi pornit în cazurile, cînd există date suficiente cu privire la infracţiunea savîrşită.”

Articolul 93

„... Asupra declaraţiei sau a sesizării primite trebuie să se adopte, în termen de cel mult 3 zile, iar în cazul necesităţii de a efectua un control suplimentar – în termen de cel mult 15 zile, una din următoarele hotărîri:

(1) de a porni procesul penal;

(2) de a refuza pornirea procesului penal;

(3) de a înainta declaraţia sau sesizarea organului competent pentru examinare. ...

Hotărîrea, adoptată în conformitate cu stipulările alineatelor trei şi patru ale prezentului articol, se va comunica celui care a făcut declaraţia sau sesizarea."

Articolul 110

„Dacă o cauză este complicată sau de mari proporţii, ancheta preliminară poate fi încredinţată cîtorva anchetatori. Despre aceasta se face menţiune în ordonanţa de pornire a procesului sau se întocmeşte o ordonanţă aparte. ... În acest caz bănuitului, învinuitului, ... li se aduc la cunoştinţă numele tuturor anchetatorilor penali, şi totodată, li se lămureşte că au dreptul să recuze pe oricare din ei."

Articolul 380

„Locul de arest preventiv pentru deţinerea persoanelor, faţă de care se aplică măsura arestării preventive, sînt izolatoarele de anchetă penală. În unele cazuri aceste persoane pot fi deţinute la închisoare, în locul de deţinere a celor reţinuţi, ...

În locul de deţinere a celor reţinuţi preveniţii pot fi deţinuţi cel mult trei zile. Dacă preveniţii nu pot fi aduşi la izolatorul de anchetă penală din cauza depărtării acestuia sau din lipsa căilor de comunicaţie cuvenite, preveniţii pot fi deţinuţi în locurile de deţinere a celor reţinuţi un termen mai îndelungat, dar nu mai mult de 30 de zile. ..."

ÎN DREPT

I. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 3 AL CONVENŢIEI

59. Reclamanţii s-au plâns în temeiul articolului 3 al Convenţiei, susţinând că poliţia i-a maltratat în luna noiembrie 2000 şi nu a investigat, în mod corespunzător, acuzaţiile lor cu privire la maltratare; că primului reclamant nu i s-a acordat asistenţă medicală suficientă la 4 noiembrie 2000 şi că nu a fost efectuată o investigaţie cu privire la plângerea celui de-al doilea reclamant din 20 decembrie 2000; că ei au fost deţinuţi în condiţii inumane şi degradante; că autorităţile au permis maltratarea reclamanţilor de către alţi deţinuţi în anul 2003 şi nu au investigat, în mod corespunzător, plângerile lor cu privire la această maltratare. Articolul 3 prevede următoarele:

„Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante."

1. Admisibilitatea pretenţiilor formulate în temeiul articolului 3 al Convenţiei

60. Reclamanţii s-au plâns de omisiunea administraţiei închisorii de a preveni atacurile din partea altor deţinuţi în lunile aprilie şi septembrie 2003 (a se vedea paragrafele 29 şi 30 de mai sus). De asemenea, ei au susţinut că

autorităţile nu au investigat, în mod corespunzător, plângerile lor cu privire la maltratarea de către alţi deţinuţi.

61. Guvernul nu a fost de acord, făcând referire la măsurile speciale luate de către administraţia tuturor celor trei închisori în care au fost deţinuţi reclamanţii în anul 2003 (a se vedea paragrafele 29 şi 30 de mai sus). De asemenea, el a prezentat copii ale mai multor rapoarte cu privire la investigaţiile celor două atacuri. Guvernul a subliniat că de fiecare dată reclamanţii au refuzat să coopereze şi nu au cerut continuarea investigaţiei, explicând că ei înşişi şi-au cauzat leziunile în timpul activităţilor sportive.

62. Curtea consideră că nu a fost dovedit dincolo de un dubiu rezonabil şi că nici nu poate fi, în mod rezonabil, prezumat faptul că autorităţile au ştiut despre vreun risc de atac asupra reclamanţilor din partea altor deţinuţi şi că au putut să prevină astfel de atacuri. Se pare că reclamanţii au informat administraţia despre teama lor de un atac doar o singură dată, în închisoarea nr. 29/13, şi că ei şi-au exprimat dorinţa de a fi transferaţi în închisoarea nr. 29/4. Ca rezultat, ei au fost transferaţi în închisoarea nr. 29/4 şi nu existau motive de a presupune că exista riscul ca ei să fie atacaţi acolo (a se vedea paragraful 29 de mai sus). După primul atac, autorităţile erau atente faţă de posibilitatea unei ameninţări continue şi i-au plasat pe reclamanţi într-o celulă separată în închisoarea nr. 29/15, avertizându-i despre întâlniri cu alţi deţinuţi în zonele comune. Curtea consideră că aceştia au fost paşi rezonabili pentru a-i proteja pe reclamanţi împotriva unui posibil pericol, asigurând, totodată, dreptul acestora de a contacta cu alţi deţinuţi. Nu există probe în dosar care ar susţine declaraţia reclamanţilor că personalul care asigura securitatea ar fi lăsat deschisă vreo barieră pentru a facilita un atac. Mai mult, se pare că în fiecare caz atacatorii erau persoane care erau deţinute împreună cu reclamanţii, şi că, prin urmare, nu exista vreo barieră fizică pentru a ajunge la reclamanţi în zonele comune.

Astfel, nu poate fi susţinut faptul că autorităţile au putut să prevină atacurile, deoarece acestea au întreprins acţiuni rezonabile pentru a-i proteja pe reclamanţi. Prin urmare, rezultă că această parte a cererii trebuie respinsă ca fiind vădit nefondată, în conformitate cu articolul 35 §§ 3 şi 4 al Convenţiei.

63. În ceea ce priveşte investigarea atacurilor din anul 2003, Curtea notează că administraţia închisorii şi procuratura au iniţiat investigaţii pentru a identifica făptuitorii şi că unii dintre atacatori au fost identificaţi. Totuşi, spre deosebire de acţiunile lor în ceea ce priveşte pretinsa maltratare în anul 2000, reclamanţii nu au depus vreo plângere şi nu au insistat asupra continuării investigaţiei după refuzul de pornire a procesului penal cu privire la atacurile din anul 2003. Mai mult, spre deosebire de „verificarea” din anul 2000 (a se vedea paragraful 77 de mai jos), investigaţiile desfăşurate în anul 2003 au avut ca rezultat decizii care se refereau expres la refuzul de pornire a procesului penal (a se vedea paragraful 30 de mai sus). Aceste decizii puteau

fi contestate în instanţa de judecată, însă reclamanţii şi avocaţii lor nu au făcut acest lucru.

Prin urmare, rezultă că această pretenţie trebuie respinsă pentru neepuizarea căilor de recurs interne, în conformitate cu articolul 35 §§ 1 şi 4 al Convenţiei.

64. De asemenea, reclamanţii au susţinut, pentru prima dată în observaţiile lor din 5 aprilie 2007, că ei au fost deţinuţi în închisoare în perioada noiembrie 2000 şi aprilie 2001 în condiţii care constituiau tratament inuman şi degradant, contrar articolului 3. Curtea notează că această declaraţie a fost făcută după şase ani de la evenimentele relevante. Prin urmare, această pretenţie a fost depusă în afara termenului prevăzut în articolul 35 § 1 al Convenţiei şi trebuie respinsă ca fiind inadmisibilă în conformitate cu articolul 35 § 4 al Convenţiei.

65. Având în vedere argumentele şi materialele din dosar, Curtea consideră că celelalte pretenţii ale reclamanţilor formulate în temeiul articolului 3 al Convenţiei (şi anume, pretinsa lor maltratare în anul 2000, omisiunea de a investiga, în mod corespunzător, acuzaţiile lor cu privire la o astfel de maltratare şi pretinsa omisiune de a acorda asistenţă medicală suficientă) ridică chestiuni de fapt şi de drept care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului şi că niciun temei pentru a le declara inadmisibile nu a fost stabilit. Prin urmare, Curtea declară aceste pretenţii admisibile.

2. Fondul

a. Pretinsa maltratare în luna noiembrie 2000

66. Reclamanţii au pretins că ei au fost maltrataţi de către organele de cercetare penală la începutul lunii noiembrie 2000 pentru a obţine de la ei declaraţii de recunoaştere a vinovăţiei. Ei s-au referit la rezultatele examinărilor medicale care dovedeau că ei aveau leziuni, unele dintre care erau diferite de cele notate de către medicii ruşi în rapoartele lor medicale din 31 octombrie 2000. De asemenea, ei s-au referit la refuzul autorităţilor de a investiga plângerile lor suplimentare cu privire la maltratarea care a avut loc după 8 noiembrie 2000.

67. Guvernul nu a fost de acord. El a declarat că reclamanţilor le-au fost cauzate leziuni în timpul reţinerii lor de către autorităţile ruse, după cum rezulta clar din rapoartele medicale întocmite în Rusia, care mai târziu au fost confirmate de rapoarte similare întocmite în Republica Moldova.

68. Curtea reiterează principiile generale dezvoltate în jurisprudenţa sa cu privire la acuzaţiile de maltratare a persoanelor în timpul aflării lor în detenţie (a se vedea, spre exemplu, *Assenov and Others v. Bulgaria*, 28 octombrie 1998, §§ 92-94, *Reports of Judgments and Decisions* 1998-VIII). În special, atunci când unei persoane îi sunt cauzate leziuni, în timp ce ea se află în detenţie sau sub un alt control al poliţiei, orice astfel de leziune va crea o

puternică prezumţie că acea persoană a fost supusă maltratării (a se vedea, *Bursuc v. Romania*, nr. 42066/98, § 80, 12 octombrie 2004). Ţine de sarcina statului să dea o explicaţie plauzibilă despre circumstanţele în care au fost cauzate leziunile, neîndeplinirea căreia ridică o problemă clară în temeiul articolului 3 al Convenţiei (*Selmouni v. France* [GC], nr. 25803/94, § 87, ECHR 1999-V, şi *Pruneanu v. Moldova*, nr. 6888/03, § 43, 16 ianuarie 2007).

69. Curtea notează că reclamanţii au fost examinaţi de două ori de către medici pentru a se verifica prezenţa leziunilor pe corpurile lor: la 31 octombrie 2000, în Rusia, şi la 4 noiembrie 2000, în Republica Moldova. Raportul medical întocmit în Republica Moldova a constatat mai multe leziuni care nu au fost menţionate în raportul pregătit în Rusia. În special, pe lângă câteva noi vânătăi pe cap şi la încheieturi, ambii reclamanţi aveau leziuni pe tălpile picioarelor lor (a se vedea paragrafele 8 şi 13 de mai sus). Curtea notează că la transferul reclamanţilor în Republica Moldova nu s-a făcut vreo menţiune cu privire la aceste leziuni suplimentare, anchetatorul penal semnând o declaraţie că atât reclamanţii, cât şi autorităţile moldoveneşti nu au invocat vreo chestiune (a se vedea paragraful 9 de mai sus).

70. Decizia autorităţilor moldoveneşti de a nu-i supune pe reclamanţi unei examinări medicale imediat după sosirea lor poate însemna, în opinia Curţii, doar faptul că constatările făcute de către expertul medical rus cu privire la leziunile reclamanţilor erau încă valabile la data transferului lor în Republica Moldova. Prin urmare, trebuie presupus faptul că reclamanţii erau în aceeaşi stare medicală ca cea descrisă în certificatele medicale ruseşti datate din 31 octombrie 2001.

71. În continuare, Curtea notează că la transferul primului reclamant în Republica Moldova la 3 noiembrie 2000, nu s-a făcut vreo menţiune cu privire la vreo stare medicală care să necesite asistenţă medicală. Totuşi, după o zi de aflare în detenţie a fost cerută o intervenţie medicală de urgenţă, iar medicii au constatat că starea acestuia era suficient de gravă pentru a recomanda tratamentul lui în staţionar (a se vedea paragraful 11 de mai sus). Primul reclamant a pretins că starea sa a fost cauzată de maltratare. Guvernul nu a oferit vreo explicaţie rezonabilă pentru cauza acestei urgenţe. Mai mult, el nu a oferit o explicaţie plauzibilă cel puţin pentru unele din leziunile cauzate ambilor reclamanţi în timpul aflării lor în detenţie în Republica Moldova. În special, indiferent de cauza celorlalte leziuni, leziunile de pe tălpile picioarelor reclamanţilor (similare celor cauzate prin practica cunoscută drept *falaka*) nu puteau fi cauzate ca urmare a unei rezistenţe opuse în timpul reţinerii lor sau detenţiei. Astfel de leziuni dovedesc o intenţie clară de a cauza dureri severe şi poate fi considerată doar tortură în sensul articolului 3 al Convenţiei (a se vedea *Corsacov v. Moldova*, nr. 18944/02, § 65, 4 aprilie 2006).

72. Curtea notează argumentele Guvernului că reclamanţii înşişi, atunci când au fost interogaţi de către un procuror, nu au confirmat că ei au fost maltrataţi. De asemenea, ea observă că reclamanţii au fost interogaţi în timp

ce încă erau deţinuţi în Comisariatul General de Poliţie al municipiului Chişinău, unde ei se aflau sub controlul deplin al poliţiştilor acuzaţi de maltratarea lor. Curtea a constatat deja că, spre deosebire de detenţia într-un izolator de anchetă, detenţia unei persoane acuzate în incinta organului de urmărire penală crea condiţii suplimentare pentru abuz (*Stepuleac v. Moldova*, nr. 8207/06, § 63, 6 noiembrie 2007).

73. Mai mult, după maltratarea iniţială reclamanţilor nu li s-a permis să se întâlnească cu avocaţii lor timp de câteva zile, fapt care trebuia să-i fi făcut să se simtă şi mai vulnerabili faţă de orice abuz. În acest sens, Curtea notează că un procuror şi o instanţă de judecată au recunoscut că avocaţii reclamanţilor au fost împiedicaţi să aibă acces la clienţii lor (a se vedea paragrafele 23 şi 26 de mai sus). Curtea constată că este deosebit de alarmant faptul că reclamanţii au fost lipsiţi de accesul la avocaţii lor în timpul primelor zile cruciale ale detenţiei lor şi nu li s-a acordat chiar şi ulterior posibilitatea de a beneficia pe deplin de consultanţă juridică. Această omisiune a autorităţilor de a acorda avocaţilor acces la clienţii lor a fost una deosebit de gravă din cauza acuzaţiilor credibile făcute de către avocaţi că clienţii lor erau maltrataţi pentru a obţine de la ei recunoaşterea vinovăţiei. Având în vedere maltratarea reclamanţilor la 4 noiembrie 2000, cu privire la care autorităţile dispuneau de probe, şi starea de frică la care au fost supuşi reclamanţii de către autorităţi prin lăsarea lor la mila aceloraşi persoane cărora le poate fi atribuită maltratarea, este deosebit de frapant faptul că mai multe plângeri grave făcute de către avocaţi au fost respinse de către diferite autorităţi prin răspunsuri formale, făcându-se referire la omisiunea reclamanţilor de a depune plângeri personal.

74. În astfel de circumstanţe şi având în vedere plângerile cu privire la maltratare făcute de către avocaţii reclamanţilor împreună cu probele medicale referitoare la o astfel de maltratare, Curtea consideră că absenţa unei plângeri depuse personal de către reclamanţi în primele lor zile de detenţie nu afectează constatările sale de mai sus cu privire la maltratarea lor.

75. După ce reclamanţii au fost supuşi torturii la 3-4 noiembrie 2000, ei aveau un temei rezonabil să le fie frică de posibila maltratare ulterioară de către aceeiaşi poliţişti, care deţineau controlul asupra cauzei şi asupra acuzaţilor. Astfel, omisiunea de a-i transfera pe reclamanţi la 4 noiembrie 2000 într-un loc sigur trebuie considerată o continuare a maltratării la care ei au fost supuşi.

b. Eficienţa investigaţiei maltratării din luna noiembrie 2000

76. Reclamanţii s-au mai plâns de insuficienţa investigaţiei plângerilor lor cu privire la maltratarea din anul 2000. Ei s-au referit la refuzul autorităţilor de a porni un proces penal cu privire la acuzaţiile lor de maltratare, în special, în perioada de la 5 până la 8 noiembrie 2000 şi omisiunea de a da vreun răspuns la plângerea celui de-al doilea reclamant din 20 decembrie 2000 (a se vedea paragraful 27 de mai sus).

77. Guvernul a prezentat o scrisoare de la Procuratura Generală datată din 9 ianuarie 2007, potrivit căreia a fost efectuată o verificare a acuzaţiei reclamanţilor, care a conchis că nu a avut loc maltratarea acestora. Mai mult, aceştia nu s-au plâns personal de maltratare. Scrisoarea nu a specificat data verificării şi nici nu a dat alte detalii. Guvernul nu a anexat copia vreunei decizii adoptate la sfârşitul acelei verificări.

78. Curtea face referire la principiile generale dezvoltate în jurisprudenţa sa referitoare la modalitatea de a efectua investigaţii cu privire la acuzaţii grave de maltratare (a se vedea, spre exemplu, *Labita v. Italy* [GC], nr. 26772/95, §§ 131-133, ECHR 2000-IV; *Tanrıkulu v. Turkey* [GC], nr. 23763/94, § 104, ECHR 1999-IV; *Kaya v. Turkey*, 19 februarie 1998, § 87, *Reports* 1998-I, şi *Assenov and Others,* citată mai sus, § 103).

79. Curtea notează că examinarea medicală de la 4 noiembrie 2000 a fost efectuată ca urmare a unei cereri a avocaţilor, ci nu ca urmare a unei cereri a vreunuia dintre reclamanţi. Acest fapt contrazice argumentul Guvernului că, în lipsa unei plângeri personale din partea unei persoane acuzate, autorităţile nu pot reacţiona. Mai mult, o astfel de poziţie este contrară jurisprudenţei Curţii, deoarece o autoritate de stat care îşi dă seama că poate avea loc un tratament contrar articolului 3 trebuie să reacţioneze din proprie iniţiativă (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Aksoy v. Turkey*, 18 decembrie 1996, § 65, *Reports* 1996-VI; şi *Ostrovar v. Moldova* (dec.) nr. 35207/03, 22 martie 2005). Aceasta este şi o cerinţă a legislaţiei naţionale (a se vedea articolul 90 al Codului de procedură penală, citat în paragraful 58 de mai sus).

80. În continuare, Curtea notează că, în pofida asigurărilor din partea Procuraturii Generale cu privire la o „verificare" a pretinsei maltratări în luna noiembrie 2000 (a se vedea paragrafele 24 şi 77 de mai sus), Guvernul nu a prezentat o copie a unui astfel de document şi nici nu a dat alte detalii, cum ar fi data verificării sau numele persoanei care a efectuat-o.

81. Mai mult, maltratarea unei persoane deţinute trebuie considerată o infracţiune gravă şi Curtea consideră necorespunzător ca examinarea plângerilor de o asemenea natură să fie făcută printr-o simplă „verificare", ceea ce este, astfel, în afara unei proceduri penale obişnuite. Într-adevăr, legislaţia naţională prevede ca răspuns la o acuzaţie de o astfel de maltratare una din trei urmări: pornirea unui proces penal, refuzul de a porni un proces penal sau transmiterea plângerii la autoritatea competentă pentru adoptarea uneia din deciziile de mai sus (a se vedea articolul 93 al Codului de procedură penală, paragraful 58 de mai sus). O astfel de decizie poate fi contestată în instanţa de judecată. Guvernul nu a prezentat o copie a vreunei decizii cu privire la plângerile avocaţilor reclamanţilor referitoare la pretinsa maltratare (spre deosebire de deciziile care se refereau expres la atacurile din anul 2003, a se vedea paragraful 30 de mai sus).

82. De asemenea, Curtea notează că în răspunsul la plângerea celui de-al doilea reclamant din 20 decembrie 2000, după cum se pretinde, procuratura l-a informat pe acesta despre dreptul său de a se adresa instanţei de judecată

care examina cauza sa, însă ultima a transmis plângerea procuraturii fără vreo urmare. Acest lucru a însemnat, în practică, faptul că plângerea nu a fost examinată deloc.

83. Curtea conchide că chiar dacă se presupune faptul că a fost efectuată o „verificare" a plângerilor reclamanţilor, acele măsuri şi examinarea plângerii celui de-al doilea reclamant din 20 decembrie 2000 nu întrunesc cerinţele unei investigaţii detaliate, în conformitate cu articolul 3 al Convenţiei.

84. Singurele documente prezentate Curţii, care arată că autorităţile competente au examinat plângerea reclamanţilor cu privire la maltratare sunt hotărârile judecătoreşti pronunţate în procesul penal împotriva lor. Instanţele s-au referit la lipsa din dosar a vreunei probe cu privire la maltratare, folosind acest lucru ca temei pentru respingerea argumentului reclamanţilor că cauza împotriva lor s-a bazat pe probe obţinute prin maltratare. Guvernul a invocat aceste constatări ale instanţelor judecătoreşti. Totuşi, Curtea consideră că analiza instanţelor judecătoreşti naţionale făcută după aproximativ doi ani de la evenimentele de care s-au plâns reclamanţii şi care s-a limitat la examinarea documentelor din dosar, nu poate remedia în niciun fel omisiunea de a efectua o investigaţie detaliată imediat după evenimente.

c. Asistenţa medicală acordată reclamanţilor în anul 2000

85. În continuare, reclamanţii s-au plâns de omisiunea de a le acorda tratamentul medical corespunzător când acesta a fost necesar şi solicitat. În special, primului reclamant nu i s-a permis să fie internat în spital în pofida recomandării echipei medicale de urgenţă la 4 noiembrie 2000 (a se vedea paragraful 11 de mai sus). La 20 decembrie 2000, al doilea reclamant a cerut asistenţă medicală pentru mâna sa, simţind că aceasta şi-a pierdut funcţionalitatea (a se vedea paragraful 27 de mai sus), însă el nu a primit nici asistenţă şi niciun răspuns.

86. Guvernul a susţinut că reclamanţilor li s-a acordat toată asistenţa medicală necesară.

87. Curtea reiterează că, deşi articolul 3 al Convenţiei nu poate fi interpretat ca impunând o obligaţie generală de a elibera deţinuţii pe motive de sănătate, el totuşi impune statului obligaţia de a proteja integritatea fizică a persoanelor private de libertate, de exemplu, prin a le acorda asistenţa medicală necesară (a se vedea *Hurtado v. Switzerland*, 28 ianuarie 1994, § 79, Seria A nr. 280-A; şi *Şarban v. Moldova*, nr. 3456/05, § 77, 4 octombrie 2005).

88. Ea observă că la 4 noiembrie 2000 o echipă medicală de urgenţă l-a examinat pe primul reclamant şi a recomandat tratamentul lui în staţionar, care a fost refuzat din cauza pericolului deosebit pe care-l prezenta reclamantul (a se vedea paragraful 11 de mai sus). Deoarece medicii au recomandat tratamentul în staţionar, Curtea conchide că, indiferent de asistenţa medicală disponibilă la Comisariatul General de Poliţie al

municipiului Chişinău, echipa de urgenţă a considerat-o insuficientă pentru starea primului reclamant.

89. Curtea este conştientă de necesitatea de a lua în consideraţie măsurile de securitate atunci când persoanelor deţinute li se acordă asistenţă medicală. Totuşi, ea observă că motivele de securitate nu pot fi interpretate că exonerând autorităţile de obligaţia de a acorda asistenţa medicală corespunzătoare solicitată de către o persoană deţinută. În această cauză, măsurilor de securitate li s-a acordat o prioritate absolută, fără vreo încercare de a găsi soluţii alternative pentru problema cu care s-a confruntat organul de urmărire penală. Astfel de alternative puteau să includă plasarea primului reclamant sub supraveghere într-un spital civil sau transferul acestuia în spitalul penitenciar din oraşul Cricova, care oferea un nivel de securitate sporit. În schimb, autorităţile au ales să-l lase pe reclamant în detenţie, deşi ele cunoşteau că nivelul asistenţei medicale disponibile acolo era insuficient. Prin urmare, ele l-au supus pe primul reclamant la suferinţe care depăşesc nivelul minim de severitate necesar pentru aplicarea articolului 3 al Convenţiei.

90. Curtea face referire la constatările sale (a se vedea paragrafele 82-84 de mai sus) cu privire la modul în care a fost examinată plângerea celui de-al doilea reclamant din 20 decembrie 2000. Acea plângere a inclus, în afară de o referire clară la maltratarea sa de către poliţie la 4 noiembrie 2000, o cerere de tratare a mânii sale, care, după cum a pretins el, ca rezultat al maltratării, şi-a pierdut funcţionalitatea. În dosar nu există nimic care ar dovedi că cel de-al doilea reclamant a fost examinat de un medic ca urmare a acestei plângeri, iar Guvernul nu a prezentat vreun argument în acest sens.

91. Curtea conchide că, contrar articolului 3, ambii reclamanţi au fost lipsiţi de asistenţa medicală pe care ei au solicitat-o pe când se aflau în detenţie.

d. Concluzie

92. Curtea constată că, prin supunerea reclamanţilor la tortură, la 4 noiembrie 2000, şi omisiunea de a-i transfera ulterior într-un loc sigur, omisiunea de a investiga în mod corespunzător plângerile lor credibile cu privire la maltratare şi de a le acorda asistenţa medicală necesară, autorităţile au încălcat prevederile articolului 3 al Convenţiei.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 6 § 1 AL CONVENŢIEI

93. Reclamanţii s-au plâns în temeiul articolului 6 al Convenţiei din cauza condamnării lor arbitrare. Partea relevantă a articolului 6 prevede următoarele:

> „1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil ... a cauzei sale ... de către o instanţă … care va hotărî, fie asupra încălcării drepturilor şi obligaţiilor sale cu

caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzaţii în materie penală îndreptată împotriva sa. ...”

1. Admisibilitatea

94. Având în vedere argumentele şi materialele din dosar, Curtea consideră că pretenţia reclamanţilor formulată în temeiul articolului 6 § 1 al Convenţiei ridică chestiuni de fapt şi de drept care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului şi că niciun temei pentru a o declara inadmisibilă nu a fost stabilit. Prin urmare, Curtea declară această pretenţie admisibilă.

2. Fondul

a. Argumentele părţilor

95. Reclamanţii au pretins, în temeiul articolului 6 al Convenţiei, că condamnarea lor s-a bazat pe probe obţinute ca rezultat al maltratării şi în lipsa probelor reale cu privire la vinovăţia lor. Ei au adăugat că lor nu li s-a permis să se întâlnească cu un avocat timp de 24 de ore după plasarea lor în detenţie în Republica Moldova şi că nu li s-a permis *de facto* să aibă astfel de întrevederi în perioada 4-8 noiembrie 2000 şi ulterior; şi că nu li s-a permis să se întâlnească cu avocaţii lor în condiţii de confidenţialitate.

96. Guvernul nu a fost de acord şi a analizat probele din dosar cu privire la fiecare acuzaţie adusă reclamanţilor, pentru a dovedi că aceştia au fost condamnaţi în mod corect. Mai mult, condamnarea reclamanţilor nu s-a bazat pe probe obţinute ca rezultat al maltratării. Recunoaşterea de către ei a vinovăţiei lor nu a constituit o parte importantă a hotărârilor judecătoreşti, deoarece recunoaşterea vinovăţiei de către ceilalţi acuzaţi ar fi fost suficientă pentru condamnarea reclamanţilor. Mai mult, reclamanţii au fost asistaţi de către avocaţii lor fără vreo restricţie cu privire la frecvenţa sau durata întrevederilor lor. Confidenţialitatea întrevederilor a fost respectată şi nu există vreo probă care să dovedească contrariul.

b. Aprecierea Curţii

(i) Principii generale

97. Curtea reiterează că nu este funcţia sa de a examina erorile de fapt sau de drept care se pretinde că au fost comise de către o instanţă de judecată naţională, decât dacă şi în măsura în care acestea ar fi putut încălca drepturile şi libertăţile protejate prin Convenţie. Deşi articolul 6 garantează dreptul la un proces echitabil, el nu instituie, ca atare, reguli cu privire la admisibilitatea probelor, ceea ce reprezintă chestiuni care trebuie, în primul rând, să fie reglementate de legislaţia naţională (a se vedea *Schenk v. Switzerland*, 12 iulie 1988, §§ 45-46, Seria A nr. 140; *Teixeira de Castro v. Portugal*,

9 iunie 1998, § 34, *Reports* 1998-IV; şi *Heglas v. the Czech Republic*, nr. 5935/02, § 84, 1 martie 2007).

98. Ca o chestiune de principiu, nu este sarcina Curţii de a determina dacă anumite categorii de probe – spre exemplu, probele obţinute în mod ilegal, în sensul legislaţiei naţionale – pot fi admisibile. Chestiunea la care trebuie de răspuns este dacă procedura în ansamblu, inclusiv modul în care au fost obţinute probele, a fost echitabilă. Acest lucru implică o examinare a ilegalităţii în cauză şi, unde este vorba de o violare a unui alt drept prevăzut de Convenţie, a naturii violării constatate (a se vedea, *inter alia*, *Khan*, nr. 35394/97, § 34, ECHR-V; *P.G. and J.H. v. the United Kingdom*, nr. 44787/98, § 76, ECHR 2001-IX; şi *Allan v. the United Kingdom*, nr. 48539/99, § 42, ECHR 2002-IX).

99. În ceea ce priveşte examinarea naturii violării constatate a Convenţiei, Curtea reiterează că ea acordă o atenţie deosebită folosirii în procedurile penale a probelor obţinute prin măsuri constatate ca fiind contrare articolului 3. Folosirea unor astfel de probe, obţinute ca rezultat al unei violări a unuia din drepturile esenţiale garantate de Convenţie, ridică întotdeauna chestiuni serioase cu privire la echitatea procedurilor (a se vedea *İçöz v. Turkey* (dec.), nr. 54919/00, 9 ianuarie 2003; *Jalloh v. Germany* [GC], nr. 54810/00, §§ 99 şi 104, ECHR 2006-...; *Göçmen v. Turkey*, nr. 72000/01, § 73, 17 octombrie 2006; şi *Harutyunyan v. Armenia*, nr. 36549/03, § 63, ECHR 2007-...).

100. În special, Curtea a constatat că folosirea ca parte a probelor în procedurile penale ale declaraţiilor obţinute ca rezultat al torturii atrage după sine inechitatea întregii proceduri, indiferent de faptul dacă admiterea probelor a fost decisivă pentru condamnarea reclamantului (a se vedea *Harutyunyan*, citată mai sus, §§ 63 şi 66). Punerea la baza unei condamnări a probelor obţinute ca rezultat al actelor de tortură „permite indirect legalizarea unei forme de comportament condamnabil din punct de vedere moral pe care autorii articolului 3 au dorit să-l interzică sau, cu alte cuvinte, „permite brutalitatea sub acoperirea legii”” (a se vedea *Jalloh*, citată mai sus, § 105).

(ii) Aplicarea acestor principii în această cauză

101. Curtea face referire la constatările sale că reclamanţii au fost maltrataţi la 4 noiembrie 2000 (a se vedea paragrafele 71 şi 92 de mai sus) cu scopul de a obţine de la ei recunoaşterea vinovăţiei şi că acea maltratare a constituit tortură. Având în vedere constatările sale de mai jos, Curtea consideră că nu este necesar de a examina argumentul reclamanţilor că ei au fost supuşi ulterior maltratării în perioada cuprinsă între 4 şi 8 noiembrie 2000, declaraţii pe care ei nu au putut să le susţină prin probe din cauza lipsei unei investigaţii corespunzătoare cu privire la aceste acuzaţii (a se vedea paragraful 92 de mai sus).

102. Curtea a constatat că după maltratarea lor la 4 noiembrie 2000 şi după obţinerea la 5 noiembrie 2000, ca urmare a acesteia, a probelor, autorităţile, în mod conştient, i-au lăsat pe reclamanţi sub controlul deplin al celor care i-au

maltratat. Ea a constatat că acest lucru în sine a constituit o continuare a maltratării, contrar articolului 3 (a se vedea paragrafele 71-75 de mai sus).

103. Reclamanţii au făcut mai multe declaraţii auto-incriminatorii la 7 şi 8 noiembrie 2000, în care ei şi-au recunoscut în întregime vinovăţia în comiterea infracţiunilor de care au fost învinuiţi. Curtea face referire la constatarea sa (a se vedea paragraful 73 de mai sus) că ei nu au avut vreun contact cu avocaţii lor în perioada 4-8 noiembrie 2000 şi că ei au făcut declaraţiile lor iniţiale, fără a beneficia de consultanţă juridică.

104. Curtea consideră că declaraţiile obţinute de la reclamanţi în astfel de circumstanţe, ca urmare a torturării lor şi în timp ce ei au fost lipsiţi de orice asistenţă din partea avocaţilor lor, cu excepţia intervenţiei acestora la 4 noiembrie 2000, şi confruntaţi cu o lipsă totală de reacţie din partea autorităţilor la plângerile avocaţilor lor (a se vedea paragraful 83 de mai sus) cad în categoria declaraţiilor care nu ar trebui niciodată să fie admise în procedurile penale, deoarece folosirea unor astfel de probe ar face astfel de proceduri inechitabile în ansamblu, indiferent dacă instanţele de judecată s-au bazat şi pe alte probe (a se vedea paragraful 100 de mai sus).

105. Deoarece reclamanţii în această cauză au fost supuşi torturii, Curtea nu consideră necesar de a stabili măsura în care instanţele judecătoreşti naţionale s-au bazat pe probele obţinute ca rezultat al acesteia şi dacă astfel de probe au fost determinante pentru condamnarea reclamanţilor. Simplul fapt că instanţele judecătoreşti naţionale s-au bazat de fapt pe probe obţinute ca rezultat al torturii face ca procesul în întregime să fie inechitabil.

106. În astfel de circumstanţe, a avut loc o violare a articolului 6 § 1 al Convenţiei.

III. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLELOR 6 § 3 ŞI 13 ALE CONVENŢIEI

107. *In fine*, reclamanţii s-au plâns în temeiul articolelor 6 § 3 şi 13 ale Convenţiei de imposibilitatea de a se întâlni cu avocaţii lor şi de a face acest lucru în condiţii de confidenţialitate, precum şi de lipsa vreunui răspuns sau măsuri ca urmare a plângerilor lor de maltratare.

Articolul 6 § 3 prevede următoarele:

„3. Orice acuzat are, în special, dreptul:

…

(b) să dispună de timpul şi de înlesnirile necesare pregătirii apărării sale;

(c) să se apere el însuşi sau să fie asistat de un apărător ales de el … .”

Articolul 13 prevede următoarele:

„Orice persoană, ale cărei drepturi şi libertăţi recunoscute de prezenta convenţie au fost încălcate, are dreptul să se adreseze efectiv unei instanţe naţionale, chiar şi atunci

când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acţionat în exercitarea atribuţiilor lor oficiale."

108. Curtea consideră că, având în vedere constatările sale cu privire la pretenţiile formulate în temeiul articolelor 3 şi 6 § 1 ale Convenţiei, nu se impune vreo chestiune separată prin prisma articolelor 6 § 3 şi 13.

IV. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENŢIEI

109. Articolul 41 al Convenţiei prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenţiei sau a protocoalelor sale şi dacă dreptul intern al Înaltelor Părţi Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecinţelor acestei violări, Curtea acordă părţii lezate, dacă este cazul, o satisfacţie echitabilă."

A. Prejudiciul

110. Fiecare reclamant a pretins câte 150,000 euro (EUR) cu titlu de prejudiciu moral care le-a fost cauzat ca rezultat al maltratării în luna noiembrie 2000 şi în lunile aprilie şi septembrie 2003.

111. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă de către reclamanţi şi a susţinut că nu a avut loc vreo violare a vreunei prevederi a Convenţiei. În orice caz, sumele pretinse erau excesive şi nu au fost aduse probe cu privire la suferinţe sau la alte pierderi. El a cerut Curţii să respingă pretenţiile reclamanţilor cu titlu de satisfacţie echitabilă.

112. Curtea consideră că reclamanţilor trebuia să le fi fost cauzate stres şi nelinişte ca rezultat al încălcărilor drepturilor lor, mai ales a maltratării lor şi a omisiunii de a o investiga în mod corespunzător, la fel ca şi folosirea ulterior a probelor obţinute prin maltratare în procesul lor. Totuşi, sumele pretinse sunt excesive. Bazându-se pe materialele aflate în posesia sa, Curtea acordă fiecărui reclamant câte EUR 8,000 cu titlu de prejudiciu moral, plus orice taxă pe valoare adăugată care ar putea fi percepută (a se vedea *Popovici*, citată mai sus, § 90).

113. De asemenea, Curtea consideră că în cazul în care, după cum este şi în această cauză, o persoană a fost condamnată în urma unor proceduri care s-au desfăşurat cu încălcări ale cerinţelor prevăzute de articolul 6 al Convenţiei, o rejudecare sau redeschidere a cauzei, dacă este cerută, reprezintă, în principiu, o modalitate adecvată de redresare a violării (a se vedea *Öcalan v. Turkey* [GC], nr. 46221/99, § 210, ECHR 2005-IV şi *Popovici*, citată mai sus, § 87).

B. Costuri şi cheltuieli

114. Reclamanţii au pretins EUR 1,600 cu titlu de costuri de reprezentare în faţa Curţii şi 9,117 lei moldoveneşti (EUR 575) cu titlu de asistenţă judiciară în procedurile naţionale. Ei s-au bazat pe un contract încheiat cu reprezentantul lor în acest sens şi datat din 7 martie 2007.

115. Guvernul a contestat suma pretinsă pentru reprezentare, numind-o excesivă şi ireală având în vedere situaţia economică din ţară şi salariul mediu lunar. El şi-a exprimat îndoiala că contractul încheiat între soţia unuia dintre reclamanţi şi un avocat pentru reprezentarea în faţa Curţii era real şi a făcut referire la omisiunea avocatului de a specifica serviciile prestate clienţilor săi şi onorariul pe oră perceput de acesta.

116. Curtea reaminteşte că pentru ca costurile şi cheltuielile să fie rambursate în temeiul articolului 41, trebuie stabilit dacă ele au fost realmente angajate, necesare şi rezonabile ca mărime (a se vedea, spre exemplu, *Amihalachioaie v. Moldova*, nr. 60115/00, § 47, ECHR 2004-III).

117. În această cauză, Curtea nu are vreun motiv de a pune la îndoială validitatea contractului prezentat de către reclamanţi, deoarece Guvernul nu şi-a susţinut în vreun fel motivul dubiilor sale în acest sens. De asemenea, Curtea consideră că lipsa unei liste detaliate a orelor lucrate de către avocat asupra cauzei, deşi afectează posibilitatea Guvernului de a se expune asupra nivelului cheltuielilor şi posibilitatea Curţii de a decide această chestiune, nu este un motiv pentru respingerea în întregime a pretenţiei formulate cu titlu de compensaţii. Având în vedere faza avansată a procedurilor la care avocatul reclamanţilor a preluat cauza (după comunicarea cererii către Guvern), precum şi complexitatea cauzei, numărul pretenţiilor declarate admisibile de către Curte şi cheltuielile de traducere, confirmate prin documentele relevante, ea acordă reclamanţilor EUR 2,000 cu titlu de costuri şi cheltuieli minus EUR 850 primiţi cu titlu de asistenţă judiciară de la Consiliul Europei, plus orice taxă pe valoare adăugată care ar putea fi percepută.

C. Dobânda de întârziere

118. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcţie de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* inadmisibile pretenţiile formulate în temeiul articolului 3 al Convenţiei cu privire la pretinsa omisiune de a preveni atacurile din anul

2003 şi de a investiga acele atacuri, precum şi condiţiile degradante de detenţie, iar restul cererii admisibil;

2. *Hotărăşte* că a avut loc o violare a articolului 3 al Convenţiei în ceea ce priveşte maltratarea reclamanţilor la 4 noiembrie 2000 şi omisiunea de a-i transfera ulterior într-un loc sigur, asistenţa medicală insuficientă acordată reclamanţilor şi omisiunea de a investiga, în mod corespunzător, plângerile lor cu privire la maltratarea din anul 2000;

3. *Hotărăşte* că a avut loc o violare a articolului 6 § 1 al Convenţiei;

4. *Hotărăşte* că nu se impune vreo chestiune separată prin prisma articolelor 6 § 3 şi 13 ale Convenţiei;

5. *Hotărăşte*
(a) că statul pârât trebuie să plătească reclamanţilor, în termen de trei luni de la data la care această hotărâre devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenţiei, câte EUR 8,000 (opt mii euro) fiecăruia cu titlu de prejudiciu moral şi suma totală de EUR 1,150 (o mie o sută cincizeci euro) cu titlu de costuri şi cheltuieli, care să fie convertite în valuta naţională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii, plus orice taxă care poate fi percepută;
(b) că, de la expirarea celor trei luni menţionate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;

6. *Respinge* restul pretenţiilor reclamanţilor cu privire la satisfacţia echitabilă.

Redactată în limba engleză şi comunicată în scris la 16 decembrie 2008, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 şi 3 al Regulamentului Curţii.

Lawrence Early
Grefier

Nicolas Bratza
Preşedinte